

'ציפורי-צדיקים'

העורב והיונה

"וישלח את הערב ויצא ויצא ושוב..."

ספר בראשית פרק ח

(ו) וַיְהִי מִקֵּץ אַרְבָּעִים יוֹם וַיִּפְתַּח נֹחַ אֶת חַלּוֹן הַתֵּבָה אֲשֶׁר עָשָׂה: (ז) וַיִּשְׁלַח אֶת הָעֶרֶב וַיֵּצֵא וַיֵּצֵא וְשׁוֹב עַד יְבֹשֶׁת הַמַּיִם מֵעַל הָאָרֶץ:

רש"י על בראשית פרק ח פסוק ז

(ז) יולא ושוב – הולך ומקיף סביבות התיבה ולא הלך בשליחותו שהי' חושדו על בת זוגו כמו שפנינו באגדת חלק (סנהדרין קח):

עד יבשת המים – פשוטו כמשמעו.

אבל מדרך אגדה מוכן היה העורב לשליחות אחרת (כשיבשו המים) בעלִית גשמים בימי אליהו שנאמר (מלכים יז) והעורבים מביאים לו לחם ובשר:

1. צ"ל מה הוקשה לו לרש"י בתיבות אלו? שלכאורה משמעם שהיה 'יוצא' לסיור לבדוק את גובה המים וכשראה שעדיין לא יבשו המים 'ושוב' הוא חזר לבסיסו ולמחרת שוב 'יצא' וחוזר חלילה...

2. מנין א"כ לרש"י שלא הלך כלל בשליחותו של נח ורק עשה 'הקפות' האמנם יכלו באי-התיבה 'לסרב' לדעת 'מפרנסם'?

3. מהו הנימוק המוזר שמביא רש"י 'שהיה חושדו על בת-זוגו'? חשד כה הזוי שאפילו עורב לא יכול להעלות על דעתו...

4. וגם מה יועילו לו 'הקפותיו' סביב לתיבה לשמירה על בת זוגו מפני נח? אדרבה! היה לו לחזור אליה אל תוך התיבה, כדי להגן עליה...

תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף קח/ב

וישלח את העורב אמר ריש לקיש: תשובה ניצחת השיבו עורב לנח אמר לו: רבך שונאני ואתה שנאתני, רבך שונאני מן הטהורין שבעה מן

הטמאים שנים, אתה שנאתני שאתה מניח ממין שבעה ושולח ממין שנים,
אם פוגע בי שר חמה או שר צנה לא נמצא עולם חסר בריה אחת?

או שמא לאשתי אתה צריך? אמר לו רשע במותר לי נאסר לי בנאסר
לי לא כל שכן..

5. אם בחר רש"י להשתמש ב'אגדת חלק' לבאר מדוע לא הלך העורב
בשליחות נח, למה לא נימק זאת **לפי הטענה הראשונה שלו**, שדואג
שמא ייפגע מחמה או מצינה ויחסר העולם בריה אחת¹ [שהוא טיעון
יותר הגיוני מ'שהיה חושדו על בת זוגו']?

6. מדוע לא הסתפק רש"י בד"ה עד יבושת המים: פשוטו כמשמעו ונזקק
ל'מדרש הגדה'?

והביאור בדרך אפשר:

מה שהוקשה לרש"י הוא **יתור התיבות 'יצוא ושוב'**, שהרי די היה לכתוב
"וישלח את העורב וייצא... עד יבושת המים [ואז כשימצא מנוח לכך רגלו
יכתוב: 'ולא יספ לשוב אליו']?"

ובכלל, אם ביציאה ראשונה שלו יצא העורב ב'שליחותו', הרי כש'שב'
סיים שליחותו, מדוע א"כ המשיך **לצאת ולשוב, לצאת ולשוב** והרי לא
נאמר ששלחו נח שוב ושוב?...

•

לכן מבאר רש"י שבאמת לא היתה יציאתו לשום שליחות, שהרי לא נרמז
בכתוב שנח הועיד לו תפקיד [כמו אצל שילוח היונה שם נאמר לשם מה
'שילחה': "לראות הקלו המים על הארץ"] – וזוהי כוונת רש"י 'ולא הלך
בשליחותו' [לא שהיה מסרב לילך נגד דעת רבו, כדי לשמור על זוגתו,
אלא] – **כי לא היתה כאן שום שליחות** ולכן גם לא הביא לנח בחזירתו
מהיציאה שום סימן² האם קלו המים וכדו'.

אלא **'יצוא ושוב'** מגלה לנו שב'הקפותיו' סביב התיבה, **הביע את מורת
רוחו מזה שנח לא החזירו לתיבה** [כפי שהחזיר את היונה במלאה את
שליחותה] והבין העורב מזה שלא היתה זו שליחות, אלא **'גירוש'**³

¹ ובזה יובן מדוע היונה לא חששה לזה, כי בהיותה מהעוף הטהור היו ממנה בתיבה **'שבעה
זוגות'**, כך שגם אם היא תיפגע לא יחסר קיום מין היונים, משא"כ העורב שהוא מן הטמאים.

² כגון: שהי יכול להביא בפיו בשר נבילות שמצא מפגרי המבול על ראשי ההרים שכבר נראו...

³ ע"ד הנאמר בגירושין: **"ושילחה מביתו ויצאה והיתה לאיש אחר"**.

הוא גם ידע מה טעם 'גירשו' נח מהתיבה: מפני 'שהיה חושדו על בת זוגו' – כלומר נח חשדו לעורב שבא העורב על בת זוגו, בניגוד למה שנאסר גם לבעלי החיים לשמש בתיבה, כמחז"ל: 'שלשה שימשו בתיבה: עורב, כלב וחם' - לפיכך אין מקומו בתיבה!⁴

אלא שהעורב רצה 'לערער'⁵ בפני נח על שגזר עליו 'גירוש', ברמזו גם אם 'חטאתי', עליך לחשוש שמא אחלה בחמה או צינה ואמות ויחסר מין העורבים מן העולם!

[והמשיך העורב לטעון:] 'או שמא [=תתרחץ עצמך] לאשתי אתה צריך' [=לא התכוון שאתה צריך לה לתשמיש, שזו טענה מופרכת – אלא:] ולי אינך צריך, שהרי אחר שנתעברה ממני, ויתקיים המין מהאפרוח שתלד⁶ ולא יחסר מן העולם, לכן לא איכפת לך שמא אמות, אם לא תכניסני לתיבה!

לכן היה 'יצוא ושוב' הולך ומקיף סביבות התיבה, כמתדפק על החלון להתחנן לנח שיכניסנו ולא יגזור עליו אבדון...

ברם, לכאורה הסבר זה מוקשה, שהרי מתשובת נח לעורב, משמע שנח כן מתייחס לחשדו של העורב שחמד את זוגתו, כדמפורש שם:

'אמר לו [=נח לעורב]: רשע במותר לי נאסר לי נאסר לי לא כל שכן..

משמע לכאורה שהתנצל שאי אפשר לחושדו שרוצה נח להיזקק לבת זוגו של העורב, שהרי גם לאשתו שמותרת לו נאסר לו לשמש עמה בתיבה, כל שכן לעוף טמא...

שתי תשובות בדבר:

א. מה שהפנה אותנו רש"י לאגדת חלק, אין כוונתו לדברי ריש לקיש הנ"ל, שהרי בפשוטו של מקרא [של רש"י] אין מקום לטענה כזו וגם אין צורך בהתנצלות של נח על 'חשד טיפשי' כזה.

אלא רש"י התכוון להפנותנו להמשך הגמרא שם:

⁴ אלא שכלב וחם היות והם בע"ח יבשתיים אינו יכול לגרשם מהתיבה כי יטבעו בביצות המבול ולא מגיע להם עונש מיתה על מה שעשו, אבל העורב כ'עוף יעופף על הארץ' יוכל לשרוד – אבל לא בתיבה,

⁵ וזהו לשון ריש לקיש באגדת חלק: 'תשובה ניצחת השיבו עורב לנח' – כלומר, הביא לו טיעון שמערער את גזר הדין שגזר עליו נח. [משמע שהיה ביניהם 'ויכוח' על עונש ה'גירוש']!

⁶ ולא חשש נח שמא נקיבה תלד, כי [אחר שלדעתו הוכרח לגרשו מן התיבה בגלל חטאן] בטח בקב"ה שלא יאפשר למין העורב להיכחד מן העולם ובוודאי או שיחרבו המים ויחזור העורב הזכר ויתאחד עם בת זוגו או שבאם יפגע בו שר של חמה או צינה - תלד זכר ויונצח המין.

כדי להוכיח ש‘גירוש’ העורב מן התיבה הוא בגלל שנה חשדו לעורב, שבא על בת זוגו בתיבה.

ב. אפשר לפרש גם את דברי ריש לקיש בהיבט אחר: שנה התנצל על טענתו הראשונה של העורב, שלא איכפת לו להתאכזר ולגרום למיתת בריה של הקב"ה, באמרו: עם ב'מותר לי' [שזו היונה שהיא ממין המותר] נאסר לי לגרום למיתתה, [אף שיש בתיבה עוד ששה זוגות ממינה] ולכן מצינו שדאג להחזירה אל התיבה [למרות שאין לי צורך בה לקיום מינה] – ק"ו שב'נאסר לי' [שהוא העורב שממין הטמאים ויש רק זוג אחד כמותו] כ"ש שאסור לי לגרום ל'מיתתו'!

אלא שנאלץ לגזור עליו 'גירוש' מן התיבה, בגלל ש'שימש בתיבה'.

‘עד יבושת המים’

פשוטו כמשמעו, הכוונה שעונש הגירוש ימשיך לחול עליו, עד ש'יחרבו המים מעל הארץ', שאז 'ויסר נח את מכסה התיבה' וכל באי התיבה כבר יוצאים ממנה, אז תוכל לחזור אל בת זוגך, [אבל] מחוץ לתיבה...

אלא שפירוש זה ב'עד יבושת המים' יש בו קושי: דמאי קמ"ל וכי תעלה על דעתך שהעורב ימשיך ב'הקפותיו' סביב התיבה, גם אחר 'יבושת המים', אחרי שכל באי התיבה כבר יצאו ממנה?! א"כ מילתא דפשיטא הוא ולמה הוצרך הכתוב לומר 'עד יבושת המים'?

על כן הביא רש"י 'מדרש אגדה':

מדרש רבה בראשית פרשה לג פסקה ה

רבי ברכיה בשם רבי אבא בר כהנא אמר אמר לו הקב"ה [לנח]: קבלו! [אל התיבה] שעתיד העולם להצטרך לו. אמר לו [=נח לקב"ה] אימתי? אמר לו: עד יבשת המים מעל הארץ עתיד צדיק אחד לעמוד ולייבש את העולם ואני מצריכו לו הה"ד (מלכים א יז) והעורבים מביאים לו לחם ובשר בבקר ולחם ובשר בערב.

שלפי 'מדרש אגדה' נמשכו 'הקפותיו' סביב התיבה רק עד שהקב"ה הודיע לנח שהועידו לעתיד לתקופה של 'יבושת המים', שלכן הורה הקב"ה לנח לקבלו ולהחזירו אל התיבה [למרות חטאו] כי הוא מוכן ל'שליחות אחרת' בזמן אליהו הנביא, כלומר משהחזירו נח לתיבה פסקו 'הקפותיו' – כי תביעתו נתקבלה!

ועתה נלמד את 'שליחות' הציפור השניה: 'היונה'!

"וְהִנֵּה עָלֶיהָ זֵית טָרֶף בְּפִיהָ"

ספר בראשית פרק ח

(ח) וַיִּשְׁלַח אֶת הַיּוֹנָה מֵאַתְנוּ לִרְאוֹת הַקְּלֹי הַמַּיִם מֵעַל פְּנֵי הָאָדָמָה: (ט) וְלֹא מִצָּאָהּ הַיּוֹנָה מְנוּחַ לְבָךְ רַגְלָהּ וַתָּשָׁב אֵלָיו אֵל הַתְּבָה בִּי מַיִם עַל פְּנֵי כָל הָאָרֶץ וַיִּשְׁלַח יָדוֹ וַיַּקְחָהּ וַיָּבֵא אֹתָהּ אֵלָיו אֵל הַתְּבָה: (י) וַיַּחֲל עוֹד שְׁבַעַת יָמִים אַחֲרֵים וַיִּסָּף שִׁלַּח אֶת הַיּוֹנָה מִן הַתְּבָה: (יא) וַתָּבֵא אֵלָיו הַיּוֹנָה לָעֵת עָרֵב וְהִנֵּה עָלֶיהָ זֵית טָרֶף בְּפִיהָ וַיֵּדַע נֹחַ בִּי קְלֹי הַמַּיִם מֵעַל הָאָרֶץ: (יב) וַיַּחֲל עוֹד שְׁבַעַת יָמִים אַחֲרֵים וַיִּשְׁלַח אֶת הַיּוֹנָה וְלֹא יָסָפָה שׁוּב אֵלָיו עוֹד:

(25) ספר איוב פרק טז

(ט) אָפוּ טָרֶף וַיִּשְׁטֹמ

רש"י על בראשית פרק ח פסוק יא

(יא) טָרֶף בְּפִיהָ – אומר אני שזכר היה! לכן קוראו פעמים לשון זכר ופעמים לשון נקבה לפי שכל יונה שבמקרא לשון נקבה כמו (שה"ס ה) כיונים על אפיקי מים רוחלות (יחזקאל ז) כיוני הגאיות כולם הומות (הושע ז) כיונה פותה: טָרֶף – חטף = כאילו מנוקד חי"ת קמוצה וטי"ת פתוחה]

ומדרש אגדה: לשון מזון.

והרש"י: (עירובין יח) בפייה לשון מאמר, אמרה יהיו מזונותי מרורין כזית בידו של הקב"ה ולא מתוקין כדבש בידי בשר ודם:

ממבט ראשון נראה שמה שהוקשה לרש"י הוא הצירוף-המוזר בין 'טָרֶף' [ל' זכר] ובין 'בפיה' [ל' נקיבה] ולכן הוא פותח: 'ואומר אני שזכר היה', אבל על פי הנחה זו, צ"ע בפירושו התמוה:

1. בכל הקטע הזה, הזכירה התורה את היונה שמונה פעמים בלשון 'נקיבה', האיך יעלה על דעת רש"י ש'זכר היה'!?
2. היכן קוראו בלשון זכר? ואם כוונתו לתיבת: 'טָרֶף' – כפי שהיא מנוקדת במקרא שלפנינו – אין פירושו ש'הוא [היונה] טָרֶף, דא"כ

⁷ יודגש שהוספת 'והרש"י' איננה נחוצה רק לפי השני, אלא לשני הפירושים [בין אם 'טָרֶף' מוסב על הזכר ובין על ה'מזון'] שהרי תיבת 'בפיה מיותרת, שהרי ברור שהביאה את 'עלה הזית' במקורה כדרך כל בעלי הכנף, לכן דרשו חז"ל 'לשון מאמר' שאמרה וכו'.

היה לו להינקד 'טרף'⁸ ככל פועל, אלא הכוונה שהוא שם עצם, כמו
"ותתן טרף לביתה"⁹!

3. אם אמנם לדעת רש"י פירוש תיבת 'טרף' הוא 'פועל', מדוע הוא
כותב: "ואומר אני שזכר היה", הלא המקרא הוא שאומר שהוא
'זכר'?

4. ואם רש"י קבע זאת בוודאות, למה נזקק לפירוש-שני בדרך הדרוש
[לשון 'מזון']?

5. בהמשך מביא רש"י מדרש אגדה שמפרש תיבת 'טרף' כפי שהיא
מנוקדת, כ'שם עצם' של 'מזון' – ולכאורה דווקא פירוש זה נראה
'פשוטו'¹⁰ ולמה קוראו מדרש אגדה?

ואין לומר שמה שמגדירו כ'אגדה' כוונתו לקטע הבא [שהיונה באה
לרמז ב'מאמרה' לנח שהיא מעדיפה להיות ניזונה מהקב"ה] כי על חלק
זה כותב רש"י בנפרד: 'ודרשו'.

6. ובכלל אינו מובן למאי נפק"מ [להבנת הסיפור-המקראי] לדעת
ש'זכר היה' עד כדי שהכתוב ישנה הסגנון כדי לרמז זאת?

ובגור אריה ביאר על שאלה האחרונה:

[יח] אומר אני שזכר היה וכו'. ואם תאמר אם כן לכתוב הכל
לשון זכר או הכל לשון נקיבה, מאי שנא דבכל הפרשה (פסוקים
ט, יא, יב) כתב לשון נקיבה, ובמלת "טרף" כתיב לשון זכר?
ויראה לי שנח לכך שלח הזכר לפי שהזכר מביא פרנסה
לנקיבה- ואמר אם ישלח נקיבה - הנה אם תמצא דבר מה מן
המאכל לא תביא אל הזכר לאכול, והזכר מביא לפרנס הנקיבה,
לכך כתיב "והנה עלה זית טרף" - ולא אכל, כמו שדרך הזכר
לטרף ולהביא לנקיבה, ולאפוקי הנקיבה דדרכה לאכול וכן
כתיב שהזכר דרך לטרף בשביל הנקיבה, כדכתיב (נחום ב, יג)
"אריה טורף בדי גורותיו ומחנק ללבאותיו"...שמע מינה שדרך
הזכר להביא לנקיבה. לפיכך שלח את הזכר ולא את הנקיבה.
וכן בעורב שלח את הזכר ולא הנקיבה משום האי טעמא,
והשתא יתורץ קושית הרמב"ן:

⁸ ודוחק לומר שהיתה לו לרש"י מסורת שונה לקריאת תיבה זו בניקוד קמ"ץ פת"ח,
שהרי לא מצינו אף מפרש שיטען כך. [השווה לרש"י ד"ה נוצר חסד [שמות כו, אף
שבכתוב לפנינו כתיב "ועושה חסד" ושם העירו אמנם מפרשי רש"י שהיתה לרש"י ס"ת
שבה היה כתוב 'נוצר']

⁹ אלא שבניקוד סגול-סגול פירושו: שם עצם כללי ל'מזון' ואילו בניקוד קמץ-קמץ פירושו
שם עצם ל'עלה'.

¹⁰ ולהיפך – אילו היה הניקוד 'טרף' ומדרש אגדה היה מפרשו כ'מזון' [כאילו מנוקד
'טרף'] לא קשיא כי בדרך הדרוש אפשר 'לשנות' את הניקוד [כמו הדרשה "כפת תמרים"
(שיהא הלולב אחד) אע"פ שהניקוד הוא "כפת" בחול"ם ל' רבים, אבל לפרש את הפשט
בניגוד למנוקד במקרא!]

אבל ייפלא:

7. גם אחר אריכות פירושו לא ענה על השאלה מדוע בכל הקטע נקט ל' נקיבה ורק בתיבת 'טרף' נקט קרא ל' זכר¹¹?
8. הרי מהמשך הכתובים משמע שכאשר 'זכר' זה מצא [בשילוח הבא] מנוח לכף רגלו "ולא יספה שוב אליו" ולדברי גו"א - הכיצד? היה לו לחזור לתיבה ולהביא 'טרף' לזוגתו!
9. גם קשה לפרש כאב"ע ועוד מפרשים שאף שמנוקד 'טָרֵף', אפשר לפרשו כ'פועל' ומביא דוגמא מהפסוק:

ספר עמוס פרק ג

(ח) אֲרִי־הַ שָׂאֵג מִי לֹא יִירָא אֲדֹנָי יְדֹד דְּבָר מִי לֹא יִנְבֵּא: [כאילו כתב שָׂאֵג]

כי שם הרי תיבת 'שאג' היא בטיפחא, ובסיום משפט הרי הפת"ח הופך לקמ"ץ [כמו "וְהַשִּׁיב אֶת הַגִּזְלָה אֲשֶׁר גָּזַל"].

משא"כ בפסוק דידן, הרי לפי טעמי המקרא, תיבות 'טרף' בפיה' מחוברות ואין טעם שייהפך לקמ"ץ, אלא א"כ זה 'שם עצם' כמו טָרֵף [כפי' המדרש אגדה] וא"כ אין מזה ראייה כלל ש'זכר היה'!

והביאור בדא"פ:

הכי פשוט היה לפרש ש'טָרֵף' הוא שם עצם של 'עלה'¹² [ואז אין סתירה בין ל' זכר לל' נקבה], אלא שאי הכי תיקשי: מאי משמע 'עלה זית טרף'? הלא היינו 'טרף' - היינו 'עלה זית' ולמה יכפול הכתוב?

מאידך, הפירוש שנח שלח את הזכר, סותר לכאורה לשמונה פעמים שה'נשלחת' נזכרת בל' נקיבה,

וגם אם שלח נח את הזכר, מנין לו שעלה הזית נקטף על ידו ב'חטיפה'? אולי מצאו שט על המים או שהיה מונח על גבי הבוצה שנותרה? וממילא אינו מובן מנין לו לנח שאמנם 'קלו המים'!?

¹¹ ראה זוהר ח"ג קסה,א. שפירש שמאחר והיונה קטפה העלה מהזית בכח תקיף, [מפני שראה את העלה 'שבור'] לכן כינה אותה הכתוב בתיבה זו בל' זכר [השווה שמות ב,יז. לגבי בנות יתרו: "וַיָּבֹאוּ הָרָעִים וַיִּגְרְשׁוּם וַיָּקָם מֹשֶׁה וַיִּזְשַׁעַן וַיִּשָּׁק אֶת צֶאֱנָם" ופי' ב'העמק דבר' שם: בלשון זכר שהן היו גברתניות] – אלא שבפשט"מ אינו מובן מנין לו שהיונה 'שברה' את העלה? שמא מצאתו 'שבור' ע"ג המים

¹² יחזקאל יז, ט כל טָרְפִי צִמְחָה תִּיבֶשׂ וּפִי רֹדֶק עָה"פ: "תרגום 'עלה זית' - טרף זיתא".

אמנם החזקוני על הפסוק פירש:
וידע נח כי קלו המים – על ששהתה לבא עד הערב ולמ"ד לא ירד מבול לארץ
ישראל היאך ידע נח בהבאת העלה שקלו המים היה לו לספק שמא מא"י
הביאתו או שמא לפה על פני המים לקחתו?

אלא י"ל ניכר היה שלא הביאתו ממוקום רחוק שהרי טרף כתיב לשון חטיפה
שחטפתו מן האילן וחטיפתו מעידה עליו שאילו מלאתו על פני המים כדרך
שאר עליון שנושרין מן האילן על ידי רוח לא היה טרוף אלא שלם וכן התרגום
מוכיח 'תביר נחית בפומה'.

וצ"ע שלדבריו הול"ל: 'טרוף בפיה' במלאפו"ם!

לכן פתח רש"י: אומר אני ש'זכר היה' [מה שבא רש"י לחדש הוא:]
שהביטוי 'טרף' איננו מוסב על הנשלחת¹³, אלא על ה'זכר' שנשאר בתיבה
וציפה בכליון עיניים לאיזשהו ירק טרי שתביא זוגתו...

ולכן מוסיף רש"י:

לפי שכל יונה שבמקרא לשון נקבה [ומוכיח דבריו מפסוקים¹⁴] כמו (שה"ס ה)
כיונים על אפיקי מים רוחלות (יחזקאל ז) כיוני הגאיות כולם הומות (הושע
ז) כיונה פותה:

[ולכאורה למה ממרחק יביא לחמו? והו"ל שכן בפרשתנו מכנה הכתוב
אותה בל' נקיבה – אלא שרצה לומר ב'יונה' אין הוכחה מל' נקיבה, מפני
שכל ה'מין'¹⁵ קרוי בל' נקיבה, וע"כ היות שרצה להדגיש שכן מדובר ב'זכר',
הוצרך לשנות לל' זכר, לכן כתיב 'טרף' ולא 'טרפה']

כלומר, את 'עלה הזית' שהביאה נקבתו בפיה [ל' נקיבה], מיהר ה'זכר'
'וטרף' אותו בעודה 'בפיה', דבר המוכיח גם את 'טריותו' של העלה,
שהספיק לצמוח מחדש לאחר רדת המים, כי אילו היה זה 'עלה זית'
רקוב שהתנודד על גלי המים, לא היה ה'זכר' שלה 'טורפו' ברעבתנות
כזו!

¹³ דלכאורה הול"ל: "ותבוא אליו היונה... ועלה זית טרף בפיה" ["והנה"] למה לי? – אלא
שמדבר כאן על שני אירועים: 'ותשב אליו היונה... והנה' [נח מבחין באירוע נוסף: שהזכר
שנותר בתיבה טורף בתאוותנות את העלה מפיה של זוגתו היונה, דבר המוכיח את
טריותו של העלה החדש].

¹⁴ וצ"ב מה שהוצרך לשלש הפסוקים.

¹⁵ ע"ד 'כל צפור טהורה תאכל' ומה עם 'צפור טהור'? ... אלא שכל המין [הזכרים
והנקיבות] קרויים בשם הכולל 'טהורה'.

•

אלא שחולשתו היחידה של פירוש זה היא בניקוד קמץ-קמץ, שאיננו תואם ל'פועל' [שמנקדים אותו תמיד: קמץ-פתח]

לכן הביא פירוש שני שזהו שם עצם של 'מזון', כמו "וַתֵּתֶן טָרֶף לְבֵיתָהּ"¹⁶, כי בשם עצם מצינו שסגול-סגול יהפוך לקמץ-קמץ [אף שזה רק בסוף משפט].

•

אבל לפירוש זה יוקשה מאי קמ"ל הפסוק בכנותו את העלה כ'מזון'? הרי העיקר כאן היא ההוכחה ש'קלו המים' גם אילולא היה העלה משמש כ'מזון'!

וגם לפירוש זה תיבת 'בפיה' מיותרת, שהרי ידוע שכל העופות מביאים מזונם באמצעות הפה שלהם...

לכן הביא המשך: 'ודרשו': שהכוונה 'בפיה' מל' 'מאמר' שרצתה להביע משהו, ומה היה נושא ה'מאמר' שלה? [אודות עניין ה'מזון'] אמרה: יהיו מזונותיי וכו'.

אבל הפירוש הראשון הוא העיקרי, בהסבירו מדוע נאמר כל הזמן ל' נקבה, גם מרמז כיצד ידע נח מהבאת העלה שאמנם 'קלו המים' והוא טרי... ועקב מעלתו של הפירוש, התעלם רש"י מהבעיה הדקדוקית ה'קמוצה'...

¹⁶ וגם שם הכוונה שהנקבה [אשת חיל] היא המביאה טרף לביתה [לבעלה וילדיה]